

Näringsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Remiss av delbetänkande – Koll på anläggningen (SOU 2015:42)

N2015/3479/TIF

Konkurrensverket instämmer i utredningens problembeskrivning och analys av förhållandena på marknaden för byggande och underhåll av järnvägsinfrastruktur och tillstyrker lämnade förslag. Konkurrensverket vill härutöver lämna följande synpunkter och kommentarer kring några av förslagen.

Den analys som gjorts av nuvarande organisation för underhållet av den svenska järnvägsinfrastrukturen påvisar betydande behov av förändringar inom Trafikverket, främst för att förbättra verkets egen kunskap om och kontroll över järnvägsanläggningen. De konkreta förslagen om ett nytt underhållssystem, en nationell underhållsplan samt en generellt förstärkt egen tillståndskontroll i form av underhållsbesiktningar och leveranskontroller av entreprenörernas arbete kommer att bidra till detta. Delbetänkandet har även blottlagt mer generella problem med Trafikverkets styrning och ledning samt (i förlängningen) regeringens styrning av verket. Utredningen pekar bl.a. på att viktiga styrdokument om ansvar m.m. saknas, är otydliga eller är alltför övergripande samt att styrningen av Trafikverket i för stor utsträckning synes fokusera på de allmänna trafikpolitiska målen och betydligt mindre på de konkreta uppgifterna som verket har som infrastrukturförvaltare. Konkurrensverket delar därför utredningens bedömning att det finns ett behov av en bred genomlysning av Trafikverkets ledning och styrning för att i olika delar av verksamheten förtydliga ansvar, mandat och arbetsuppgifter.

Utredningen anser att Trafikverket ska fortsätta att anlita externa entreprenörer för järnvägsunderhåll. Analysen av ett eventuellt generellt återtagande av underhållet visar att detta inte skulle vara effektivt och förenat med stora svårigheter för Trafikverket. Konkurrensverket stöder denna uppfattning. Samtidigt anser utredningen att Trafikverket redan i dag har och fortsatt ska kunna överväga att utnyttja möjligheten att utföra underhåll i egen regi. Som utredningen riktigt påpekar torde dock detta främst vara aktuellt om någon form av marknadsmisslyckande föreligger, t.ex. avsaknad av reell konkurrens eller kompetenta marknadsaktörer.

Adress 103 85 Stockholm
Besöksadress Torsgatan 11
Telefon 08-700 16 00
Fax 08-24 55 43
konkurrensverket@kkv.se

Konkurrensverket vill i detta sammanhang påpeka att det är av stor vikt att privata entreprenörer ges tillräcklig stabilitet och förutsägbarhet vad gäller möjligheterna att verka på underhållsmarknaden. Tydliga och långsiktiga spelregler är nödvändiga så att företagen kan känna tilltro till marknadens funktion. Finns inte denna tilltro riskerar nytillträde eller satsningar och nyinvesteringar inom existerande företag att begränsas vilket hämmar konkurrensen. Även om Trafikverket under ett antal år har upphandlat underhållet av externa entreprenörer är antalet marknadsaktörer fortfarande relativt begränsat och den tidigare monopolverksamheten, numera inom Infranord, har alltså en stark marknadsställning. Det är viktigt att denna situation inte försämras som en följd av en eventuellt ökad otydlighet och osäkerhet kring hur Trafikverket kommer att agera beträffande egenregiverksamhet i framtiden.

En angränsande fråga som behandlas av utredningen är om Trafikverket, i så fall genom offentlig upphandling, ska införskaffa vissa specialmaskiner och fordon. Det kan sannolikt finnas skäl till detta i vissa fall. Samma krav på förutsägbarhet för marknadens entreprenörer bör dock i sådant fall beaktas och säkerställas. Exempelvis bör Trafikverket tydligt ange vilka maskiner som avses köpas in, hur detta kommer att påverka vilka tjänster som framöver kommer att upphandlas samt eventuella villkor för att t.ex. få tillgång till dessa maskiner vid vunna entreprenadupphandlingar.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören. Föredragande har varit avdelningschefen Johan Hedelin.

Dan Sjöblom

Johan Hedelin